

AJUNTAMENT DE SANT BOI DE LLOBREGAT

L'Observatori de Ciutat: un espai virtual de coneixement i relació

Unitat d'Assistència a la Planificació i a l'Avaluació (UAPA)
Àrea de Governança i Ciutadania

Setembre de 2011

Unitat d'Assistència a la
Planificació i a l'Avaluació (UAPA)

Servei de Planificació i Avaluació
de Polítiques Públiques
Àrea de Governança i Ciutadania

Ajuntament de Sant Boi de Llobregat

Pl. de l'Ajuntament, 1 – Tel. 93 635 12 35 – Fax 93 630 18 56 – planific@santboi.cat - www.santboi.cat

Nom del projecte

L'Observatori de Sant Boi, espai virtual de coneixement i de relació

Descripció del projecte

El projecte es fonamenta en la posada en funcionament d'un instrument que genera i difon **coneixement** sobre la ciutat i la implementació de nous espais de **participació ciutadana**, i com en definitiva aquesta estructura interactua i contribueix així a la **millora de les polítiques** a desenvolupar per l'Ajuntament.

L'instrument en qüestió és el que anomenem **l'Observatori de Ciutat**: és una plataforma virtual en format web que conté indicadors actualitzats de la ciutat (territorials, demogràfics, econòmics i socials) i estudis i monografies sobre diferents polítiques i àmbits (ex. la seguretat viària i l'accidentalitat a la ciutat, o les condicions de vida dels diferents grups d'edat) i que edita butlletins periòdics (essencialment sobre el mercat laboral).

L'Observatori de Ciutat també actua com una plataforma de relació per a compartir documentació, potenciar l'intercanvi d'opinions dels diferents integrants dels nous espais de participació ciutadana i donar continuïtat a l'anàlisi i debat d'aquests espais presencials.

Els nous òrgans i processos de participació es caracteritzen per incorporar nous agents socials i econòmics a la dinàmica de participació (el comerç i el teixit empresarial al **Fòrum Empresarial** o al **Pacte Local per a la Inclusió**), per obrir la participació ciutadana a nous àmbits (la **Junta Local de Seguretat Participativa**) o bé per introduir noves metodologies de treball (al **Consell de Ciutat**).

Són essencialment espais d'intercanvi de punts de vista i informació, de promoció de contacte i relacions, i d'anàlisi de les principals polítiques i projectes de la ciutat, que en darrer terme pretenen que la ciutadania contribueixi al disseny, implementació i avaluació de les polítiques locals, i que es generin noves oportunitats i experiències a partir de les relacions que tenen lloc.

L'Observatori de Ciutat i els espais de participació s'articulen de la següent manera: l'Observatori nodreix el seu treball amb aquella informació que pot resultar més rellevant en funció de les demandes que es fan i de l'agenda de treball dels 4 espais i processos participatius. Aquests espais al seu torn contribueixen amb nou coneixement, facilitant així la seva difusió a la resta de ciutadania de la ciutat i d'altres municipis i regions.

D'altra banda, l'Observatori opera com un espai virtual on els membres integrants dels diferents espais poden relacionar-se, obrir debats, compartir coneixement i avançar en els diferents encàrrecs i objectius de treball dels respectius espais de referència (prova pilot al Consell de Ciutat en forma de comissions de treball).

Amb aquesta estructura, l'Ajuntament disposa d'un coneixement ric i actualitzat de forma permanent, enforteix i afavoreix les relacions entre agents, institucions i associacions de tota mena, i garanteix els elements suficients per reorientar i millorar les polítiques presents, dissenyar les futures i generar noves oportunitats de donar servei i resposta a necessitats i demandes detectades.

Paraules claus del projecte:

Participació ciutadana, planificació, coneixement, noves tecnologies, governança, transparència, proximitat, política relacional.

Marc i orígens del projecte

La política de participació ciutadana a l'Ajuntament de Llobregat té un llarg recorregut que parteix inicialment del teixit associatiu i vinculada als diferents barris de la ciutat.

A principis de l'actual dècada, s'impulsaren nombrosos processos participatius en relació a pensar de forma estratègica el futur de la ciutat, així com en el disseny d'emergents programes d'actuació sectorials, fet que propicià la incorporació de ciutadania no associada en aquesta mena d'experiències.

És a partir de l'actual legislatura, que es pretén donar un impuls definitiu a la política relacional de l'administració local sota el marc del que s'anomena **Governança**.

Es detectà que actors clau de la ciutat, com el teixit empresarial i comercial, estaven poc involucrats en els grans reptes i projectes que l'Ajuntament tenia entre mans. En un context de recessió econòmica i de reducció dels recursos públics disponibles, es feien evidents dues qüestions: d'una banda, la profunditat i rapidesa dels canvis al nostre entorn, donant lloc a una realitat més complexa tant per poder conèixer-la com per poder donar resposta a les múltiples necessitats i demandes socials que se'n desprenien. D'altra banda, més que mai es posava de manifest que l'administració pública local per sí sola era incapaç d'afrontar aquesta nova realitat, i que la suma d'esforços era clau per poder gestionar-la.

Més enllà de la participació ciutadana, el desenvolupament d'una política de Governança implicà la voluntat de fer una administració local de proximitat i de més transparència per tal de generar confiança i corresponsabilitat amb la ciutadania i els agents socials i econòmics de la ciutat. Així mateix, s'impulsà una estructura i noves metodologies de planificació, seguiment i avaluació de les polítiques locals amb l'objectiu de conèixer com s'estaven implementant i quin impacte tenien, i en darrer terme com optimitzar l'escassetat de recursos en relació a aquells serveis que podien ser més eficients en donar cobertura a unes necessitats en particular.

La lògica que dóna sentit no només al projecte sinó al model de gestió i govern de l'Ajuntament de Sant Boi és la interacció permanent entre el **pensament**, l'**acció** i la **relació**.

El **pensament** i la reflexió política es troben en la base del nostre Pla d'Actuació Municipal i la planificació estratègica de la ciutat, un plantejament global d'**acció** fruit de debats i anàlisis prèvies compartides amb altres institucions, agents, entitats i ciutadans.

Però també una **acció** que es revisada, qüestionada i modificada a partir del coneixement que generem de manera coparticipada, una forma de crear coneixement que crea alhora noves **relacions** i formes de relacionar-nos, permetent finalment formar part d'un projecte cada cop més compartit.

Aquesta lògica de **pensament, acció i relació** es reflecteix en el projecte: l'Observatori de Ciutat seria l'instrument que facilita el **pensament** i genera coneixement, els 4 espais de participació l'estratègia per a fomentar el contacte i la **relació**, i el Pla d'Actuació Municipal la referència que orienta l'**acció**.

Objectius:

Objectius generals:

Generar confiança i complicitat entre l'administració, els agents socials i econòmics i la ciutadania.

Incrementar l'eficiència de les actuacions públiques per mitjà d'una millor adequació d'objectius, recursos i destinataris de les polítiques, un millor coneixement de la realitat i un increment de la corresponsabilitat.

Objectius específics:

Disposar d'informació actualitzada, contrastada i diversa sobre l'evolució de la ciutat.

Conèixer com s'han implementat les polítiques locals i l'impacte que aquestes han tingut.

Generar coneixement sobre la realitat de la ciutat de forma multilateral i coparticipada.

Socialitzar el coneixement sobre la ciutat.

Facilitar l'accés al coneixement de la ciutat a tota la ciutadania utilitzant un format (virtual) i llenguatge adequats per a tothom.

Facilitar informació i anàlisis rigoroses i actualitzades per al debat polític i el disseny d'actuacions.

Promoure les relacions entre administració local, agents socials i econòmics i ciutadania per mitjà de la gestió del coneixement i l'accés a les noves tecnologies.

Generar espais i processos operatius de participació, coneixement i debat per facilitar la implicació de la ciutadania en el disseny, implementació i avaluació de les polítiques locals.

Crear consensos sobre les prioritats d'actuació a la ciutat així com acords en la coordinació i provisió de nous serveis i projectes.

Recursos destinats al projecte

1) Cost d'implementació:

Observatori de Ciutat:

Cost del disseny de l'Observatori de Ciutat: **8.468 €**

2) Cost de manteniment:

De l'Observatori de Ciutat:

Recursos humans directes en la gestió de l'Observatori de Ciutat: 1 tècnic amb dedicació parcial: **4.000 € l'any**.

Dels espais i processos participatius:

El Fòrum Empresarial i de Comerç suposa a data d'avui una despesa de **5000 €** (inicialment de 15.000 €), amb la previsió de ser un projecte que s'autofinanciï (aportacions dels participants + patrocinis).

L'organització, dinamització i gestió d'aquests espais equivaldria a la contractació d'un tècnic mig a jornada completa, amb un cost anual de **40.000 €** aproximadament.

Sostenibilitat (implicació en activitats futures)

Avançar en la creació de xarxes ciutadanes com a administradores de l'Observatori de Ciutat, esdevenint així l'Ajuntament un membre més. En aquest sentit, una segona fase del projecte suposaria incrementar el nombre tant de departaments interns com d'institucions i entitats externes que alimentin els continguts de l'Observatori de Ciutat.

Avançar en la implicació de la ciutadania i dels agents socials i econòmics en processos de presa de decisió i disseny i avaluació de polítiques públiques, tant en termes de quantitat de persones involucrades com en la qualitat i naturalesa dels mecanismes.

Generar nous espais de relació al sí de l'Observatori de Ciutat vinculats a la resta d'òrgans i processos participatius.

Facilitar nous productes d'anàlisi adequats a les necessitats que exposin els membres dels diferents espais de participació, siguin de la pròpia administració local com d'altres organismes.

Promoure la col·laboració amb centres universitaris i d'investigació.

Fer difusió de l'Observatori de Ciutat entre el conjunt del professorat de la ciutat per a la seva utilització didàctica.

Implementació

En aquesta primera fase, l'Observatori de Ciutat ha estat dissenyat, posat en marxa i gestionat per la Unitat d'Assistència a la Planificació i Avaluació de Polítiques Públiques (UAPA), unitat formada de forma permanent per 5 tècnics (2 politòlegs, 1 estadístic, 1 psicòloga i 1 sociòleg).

Entenem per gestió l'actualització i edició dels continguts, l'elaboració i distribució de butlletins i la creació d'espais per a grups de treball associats als espais de participació.

Hi ha altres tècnics de l'Ajuntament que tenen capacitat d'elaborar i penjar continguts, amb la qual cosa parlem d'un mètode de treball parcialment descentralitzat a nivell intern.

La UAPA elabora permanentment productes d'avaluació i estudis sobre diferents col·lectius i àmbits de la ciutat que són difosos a través de l'Observatori.

La UAPA forma part del Servei d'Assistència a les Polítiques Públiques, que integra a la vegada el Departament de Participació Ciutadana. Aquest departament s'encarrega d'organitzar i dinamitzar el Consell de Ciutat.

El servei està ubicat a l'Àrea de Governança i Ciutadania, que acull la resta de departaments encarregats de la gestió dels altres espais de participació (Servei Local de Seguretat i Departament de Promoció Econòmica).

En tots els casos, la direcció del servei dona suport a aquests altres departaments en l'organització dels espais corresponents.

Pel que fa concretament als 4 òrgans i processos de participació dels que parlem:

1. **Consell de Ciutat** (nova composició i funcionament des del setembre del 2009): òrgan consultiu, de diàleg i deliberació en matèria de planificació estratègica, desenvolupament local i grans projectes de ciutat.

Té 45 membres: representants de l'equip de govern, els grups municipals, entitats i fundacions, sindicats, comunitat educativa i universitats, col·legis professionals, empreses i personalitats. El plenari del Consell de Ciutat es reuneix 1 cop l'any.

Hi ha 5 comissions autònomes de treball: salut, territori, patrimoni, grans projectes de ciutat i nou model econòmic i social (la temàtica de les comissions està vinculada als eixos estratègics del Pla d'Actuació Municipal). Es reuneixen periòdicament, amb el suport de l'oficina tècnica del Servei d'Assistència a les Polítiques Públiques.

2. **Junta Local de Seguretat Participativa** (des del febrer del 2009): espai on es dona a conèixer de primera mà el balanç anual de les actuacions policials i on els i les representants de la ciutadania poden plantejar els seus dubtes i les seves preocupacions.

Reuneix un cop l'any la direcció local dels 3 cossos policials, l'Alcalde i representants de l'equip de govern, representants d'altres institucions i serveis de seguretat i protecció (bombers, jutjats, ...), a més d'una vintena de persones representants de diversos sectors de la localitat com són el món empresarial, l'educació, la cultura, el comerç, entre d'altres.

3. **Pacte Local per a la Inclusió** (des del maig del 2010): és l'acord de 103 agents socials i econòmics de la ciutat per a la implementació de 90 actuacions per a la inclusió social.

4. **Fòrum Empresarial i del Comerç**: espais de trobada amb els quals es pretén fomentar la creació de xarxes de relacions, tant amb l'administració local com entre els mateixos agents d'aquests sectors, i analitzar i acordar quines han de ser les principals línies d'actuació de promoció econòmica de la ciutat.

Principals característiques d'innovació

Respecte l'Observatori de Ciutat

- És un producte per a la ciutat pensat perquè en darrera instància sigui dinamitzat i gestionat per la xarxa ciutadana que s'acabi constituint al seu voltant.
- Recull i sistematitza informació molt diversa de la ciutat.
- Funciona com un procés descentralitzat de producció i edició de coneixement, amb vocació de progressiva bidireccionalitat.
- Promou la creació de xarxes, permetent crear grups de treball.
- Treballa en relació a òrgans i processos de participació d'àmbits tan diferents com són la seguretat ciutadana, la promoció econòmica o les polítiques de benestar social.

Respecte els espais de participació

- Són tres experiències el format de les quals té algun element d'innovació: la participació ciutadana en l'àmbit de la seguretat pública; la nova composició, funcions i dinàmica de treball del Consell de Ciutat; i un nou marc d'actuació per a coordinar i consensuar les actuacions de diferents organismes i agents en relació a una de les prioritats de les polítiques públiques: la inclusió i cohesió socials.
- Fonamenten el seu treball més enllà de la percepció i experiència particulars dels participants, amb documentació rigorosa aportada en bona mesura per l'Observatori.

Respecte la globalitat del projecte

- Contribueixen a generar noves experiències, projectes i esdeveniments a la ciutat.
- Orienten la planificació estratègica per als propers anys a partir del coneixement.
- Generen ciutadania en tant que visió global de la ciutat i els seus potencials i problemàtiques, compromís, corresponsabilitat i visió crítica.

Informació rellevant per als criteris específics del tema

Els criteris en relació als quals el projecte encaixa:

1. *La demostració que la nova manera de treballar en col·laboració contribueix als objectius de proveïment de serveis.*
2. *Fer obvi que la implicació de la societat civil és una alternativa millor a un govern tancat.*
3. *Preparar els ciutadans a la transparència (accés a la informació i a les TIC) per prendre part activa en processos de presa de decisió.*

En relació als 2 primers punts, subratllem que:

1. Són quatre experiències de tres àmbits molt diferents però que responen a una mateixa manera de fer i de pensar les relacions en l'àmbit municipal.

2. Són quatre experiències encaminades a crear xarxa, apropar l'administració a la ciutadania (generació de confiança), conèixer per una part les percepcions, expectatives i necessitats de la ciutadania, i de l'altra conèixer les motivacions i detall de les polítiques municipals per part d'aquesta.
3. Són quatre experiències encaminades a optimitzar els recursos existents i a guanyar en eficàcia mitjançant una millor adequació entre necessitats / realitat i prioritats d'actuació i a la suma d'esforços i voluntats.
4. Són quatre experiències per tant que impacten sobre l'orientació de les polítiques públiques i el redisseny d'actuacions.

D'altra banda, en relació al tercer criteri, defensem la idoneïtat del projecte:

1. Perquè l'Observatori de Ciutat és un mitjà que pretén socialitzar informació sobre l'estat de la ciutat (transparència), informació a més que pugui ser elaborada i facilitada per institucions i entitats diverses.
2. Perquè fa entenedora la informació per a la ciutadania i facilita que aquesta es familiaritzi amb el seu ús. A més, en el Consell de Ciutat es promou el treball en xarxa de forma virtual en el marc de les diferents comissions que el componen, tot generant nou coneixement.
3. Perquè facilita l'ús d'informació rigorosa per a posteriorment generar opinió, debat i en darrer terme aportacions sobre les polítiques municipals.

Resultats

Respecte l'Observatori de Ciutat:

- Ha permès socialitzar informació sensible i significativa, com la de seguretat ciutadana o la de condicions de vida dels habitants de la ciutat.
- Ha facilitat l'accés al coneixement sobre la ciutat a diferents públics ja que hi ha diversos nivells de profunditat d'anàlisi amb llenguatges diferents: des d'un primer nivell més genèric amb un llenguatge fàcil, fins a un nivell més especialitzat amb un llenguatge més tècnic.
- Ha contribuït a desenvolupar la cultura de la transparència a l'organització municipal, sent cada vegada més els departaments implicats en subministrar continguts.
- Ha ofert un coneixement ampli, continu i actualitzat de la ciutat, tant per a la direcció política i tècnica de l'Ajuntament, com per al conjunt d'agents socials i econòmics i ciutadania.
- Ha posat de manifest la necessitat de tenir indicadors precisos i bones bases de dades que ajudin a fer les posteriors anàlisis de les realitats i polítiques corresponents.
- Ha facilitat l'autonomia en l'accés a la informació i en conseqüència ha generat una menor demanda interna (de l'organització) d'informació.
- La interacció però encara és escassa. Ex: poques opinions al voltant dels continguts i documentació adjunta a la web.

Respecte els 4 òrgans i processos de participació:

Fòrum econòmic i empresarial:

- Fòrum empresarial: 8 edicions i uns 180 assistents per sessió des del febrer del 2008. Fòrum del comerç: 5 sessions i una mitjana de 80/90 comerciants des del setembre del 2008 (sessions en format de ponències d'experts on compartir coneixement i experiència).
 - Creixent clima de confiança i de col·laboració que genera noves experiències i iniciatives.
 - Creació de noves entitats i projectes.
 - Suport del teixit empresarial en el reconeixement exterior de l'actuació municipal.
 - Incorporació dels agents econòmics a d'altres òrgans de participació.
- L'Observatori de Ciutat hi aportà enquestes i informes de conjuntura econòmica.

Consell de Ciutat:

- Les comissions al llarg del 2010 s'han reunit en 13 ocasions, havent participat 58 persones diferents.
 - El proper mes de març, les diferents comissions en plenari presenten les respectives recomanacions al plenari per a ser tingudes en la presa de decisions i la planificació.
 - El nou Consell de Ciutat permet tenir una interlocució representativa de la ciutadania per a incloure-la en nous espais.
- L'Observatori de Ciutat ha donat suport amb el subministrament d'informació i de dades sobre els temes de les comissions de treball, i amb la plataforma des de la qual s'han creat grups de treball virtuals vinculats a aquestes comissions.

Pacte Local per a la Inclusió :

- Ha permès fer partícips al conjunt d'agents socials i econòmics del Pla Local per a Inclusió i Cohesió Social de Sant Boi.
 - Ha incrementat la corresponsabilitat i la coordinació entre l'administració i la resta d'institucions i entitats de la ciutat en una prioritat política com és benestar de les persones.
 - Ha facilitat la concreció de propostes i l'eficàcia per tant del Pla.
- L'Observatori de Ciutat ha aportat enquestes (ex. de condicions de vida de la població) i el butlletí mensual sobre el mercat de treball.

Junta Local de Seguretat Participativa:

- Ha propiciat una major proximitat entre la ciutadania i els cossos policials.
 - Ha permès que la ciutadania se senti escoltada en matèria de seguretat.
- L'Observatori ha aportat informació global de la ciutat a la vegada que ha servit d'espai on difondre els informes de seguretat elaborats per la Junta.

Gràficament, la relació d'aquestes experiències seria aquesta:

